

دوره دهم - سال اول

شماره چاپ: ۱۱۵

تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۴/۳۰

شماره ثبت: ۱۰۴

«لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۹-۱۳۹۵) - ویرایش جدید»

جایگاه بازارهای مالی

کد موضوعی: ۲۲۰

معاونت پژوهش‌های اقتصادی

شماره مسلسل: ۱۵۰۱۸

دفتر: مطالعات اقتصادی

مهرماه ۱۳۹۵

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
۱. جایگاه بازارهای مالی در سیاست‌های کلی برنامه ششم	۲
۱-۱. محورهای مرتبط با بازار سرمایه	۲
۱-۲. محورهای مرتبط با بازار پول	۲
۱-۳. محورهای مرتبط با بازار بیمه	۳
۲. وضعیت موجود و چالش‌های حوزه بازارهای مالی	۳
۲-۱. حوزه بازار سرمایه	۳
۲-۲. حوزه بانکی	۴
۲-۳. حوزه بازار بیمه	۵
۳. تصویری از جایگاه بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم توسعه	۶
۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص مواد احکام برنامه ششم (حوزه بازارهای مالی)	۷
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری	۲۴
منابع و مآخذ	۳۴

«لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه
اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۹) - ویرایش جدید»
جایگاه بازارهای مالی

چکیده

اقتصاد ایران در بازارهای مالی دارای چالش‌های اساسی و بنیادین است و سؤال اصلی این است که آیا احکام مرتبط با بازارهای مالی در لایحه می‌تواند همگام با سیاست‌های بالادستی، این چالش‌ها را مرتفع نماید؟ لذا در بررسی به عمل آمده در این تحقیق، پس از بررسی وضعیت مطلوب در برنامه و وضعیت فعلی بازارهای مالی، احکام مرتبط در لایحه، با اسناد بالادستی شامل سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم مطابقت داده می‌شود. پس از بررسی و تطبیق موارد مذکور به‌نظر می‌رسد کلیات برنامه ششم در مطابقت با سیاست‌های بالادستی نظام نبوده و به‌طور کلی نمی‌تواند مشکلات موجود را در پایان برنامه برطرف نماید. همچنین به‌نظر می‌رسد برخی احکام برنامه، همانند افزایش قابل توجه استقرار دولت از بخش خصوصی (حجم بالای انتشار اوراق) و تسویه صوری بدهی‌های دولت و احاله بدهی‌ها به آینده منجر به افزایش مشکلات اقتصادی شود. بدین منظور پیشنهاد می‌گردد احکام لایحه مورد بازنگری قرار گرفته و مجدداً بر اساس عملکردهای واقعی و مبتنی بر بهره‌وری بخش خصوصی و مطابق با سیاست‌های کلی نظام ارائه گردد. از طرفی نیز برخی از احکام مربوط به قوانین دائمی هستند و ضرورتی ندارد در قالب برنامه ششم توسعه مطرح شود و لذا بهتر است قوانین مربوطه در قالب لوایح دولت، توسط مجلس شورای اسلامی مورد اصلاح و بازبینی قرار گیرد.

مقدمه

با توجه به ارائه مجدد لایحه برنامه ششم توسعه (ویرایش جدید) در مردادماه ۱۳۹۵ به مجلس دهم واکاوی لایحه مذکور می‌تواند به‌عنوان یک مرحله اساسی در تبیین مشکلات کشور و شناسایی و ترمیم ساختارهای معیوبی که خود موجب ایجاد یا تداوم مشکلات مذکور شده‌اند، به حساب آید. در حال حاضر پس از نقدهای مختلف وارد بر لایحه احکام مورد نیاز جهت اجرای برنامه ششم، لایحه برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۵-۱۳۹۹) مجدداً با اضافه شدن سه ماده و چهار جدول در ابتدای لایحه قبلی و برخی تغییرات شکلی جزئی، با وجود بسیاری از مشکلات و ایرادات سابق، تقدیم مجلس دهم شده است. در همین راستا در این گزارش به دنبال تطبیق بندهای مربوط به بازارهای مالی در بندهای لایحه برنامه ششم با سیاست‌های بالادستی نظام هستیم که می‌توان

آنها را در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم خلاصه نمود. به همین منظور ابتدا سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه را به عنوان وضع مطلوب در بازارهای مالی تبیین نموده و سپس به بررسی مشکلات و چالش‌های موجود در ارتباط با این سیاست‌ها خواهیم پرداخت. در ادامه تصویری از جایگاه بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم ارائه خواهد شد و در آخرین بخش اظهار نظر کارشناسی در خصوص مواد مرتبط با بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم توسعه و تطبیق با اسناد بالادستی انجام می‌گیرد.

۱. جایگاه بازارهای مالی در سیاست‌های کلی برنامه ششم

در این بخش به‌طور خلاصه به بررسی محورهای کلی مرتبط با حوزه بازارهای مالی (بازارهای پول، سرمایه و بیمه) در سیاست‌های کلی برنامه ششم خواهیم پرداخت. مطالب مرتبط با بازارهای مالی در سیاست‌های کلی برنامه ششم را می‌توان در سه حوزه بازار پول، بازار سرمایه و بازار بیمه تقسیم‌بندی کرد که در ذیل به اهم موارد آن اشاره می‌گردد:

۱-۱. محورهای مرتبط با بازار سرمایه

- محورهای اصلی برنامه ششم در ارتباط با بازار سرمایه را می‌توان به‌صورت خلاصه چنین بیان نمود:
۱. افزایش نسبی شفافیت و نظارت در بازار سرمایه با استفاده از برجسته‌کردن و توسعه این بازار و افزایش سهم و نقش بازار سرمایه در بازار مالی،
  ۲. حرکت بازار سرمایه به سمت تأمین مالی شرکت‌های بزرگ‌تر در بلندمدت،
  ۳. تأکید بر افزایش جذب سرمایه‌گذار خارجی به‌صورت مستقیم و یا مشارکتی در بورس با محوریت افزایش تولید،
  ۴. تنوع بخشی و گسترش دامنه و کارایی و توسعه ابزارهای مالی در بازار سرمایه.

۱-۲. محورهای مرتبط با بازار پول

- محورهای اصلی برنامه ششم در ارتباط با بازار پول را می‌توان به‌صورت بسیار خلاصه چنین بیان کرد:
۱. افزایش نظارت بر مؤسسات مالی و پولی در جهت کارآمدی و ثبات در نظام بانکی،
  ۲. کاهش مانده بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و افزایش قدرت وام‌دهی بانک‌ها از طریق کاهش مطالبات غیرجاری بانک‌ها،
  ۳. بررسی و ساماندهی بازار بین‌بانکی و همچنین مؤسسات پولی و مالی غیرمجاز و بازارهای غیرمتشکل پولی،
  ۴. افزایش شفافیت و سلامت نظام بانکی.

۱-۳. محورهای مرتبط با بازار بیمه

- محورهای اصلی برنامه ششم در ارتباط با صنعت بیمه را می‌توان به صورت خلاصه چنین بیان کرد:
۱. توسعه صنعت بیمه به منظور افزایش تأمین مالی و گسترش کسب‌وکار تجاری و تولیدی،
  ۲. تخصص و تنوع شرکت‌های بیمه در بازار بیمه به منظور افزایش کارایی در این صنعت،
  ۳. رقابتی کردن بازار بیمه از طریق تسهیل ورود بازیگران جدید بخش خصوصی به این صنعت،
  ۴. مشارکت با کشورهای همسایه و استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای در جهت رتبه‌بندی و افزایش توان بیمه‌ای کشور.

۲. وضعیت موجود و چالش‌های حوزه بازارهای مالی

پس از ترسیم شاخصه‌های مطلوب در بازارهای مالی متناسب با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم توسعه، در این بخش وضعیت و برخی چالش‌های حوزه‌های مرتبط بررسی می‌شود. به نظر می‌رسد ممکن است در برخی موارد، موارد ذیل با برخی شاخصه‌های اقتصاد مقاومتی از نظر مفهومی دارای اشتراکاتی باشد.

۲-۱. حوزه بازار سرمایه

الف) نقص در قوانین و مقررات موجود

یکی از مشکلات بازار سرمایه در راستای توسعه، نبود قوانین و مقررات جامع است. قوانینی که عدالت و نظم بازار را به نحوی تضمین کنند که پس‌اندازکنندگان کوچک و سرمایه‌گذاران بزرگ بتوانند با خیال راحت فعالیت نمایند.^۱

ب) عدم تنوع ابزارها و نهادهای مالی

عدم بهره‌برداری از ابزارها یا دارایی‌های مالی متداول در بازارهای مالی جهانی و عدم تنوع اوراق بهادار مناسب در بازار بورس از کاستی‌های بازار اوراق بهادار فعلی است.

ج) عدم نهادینه شدن فرهنگ سهام‌داری در کشور

طرح این موضوع که فرهنگ سهام‌داری در کشور ضعیف است، تا حد زیادی به شرایط فرهنگی جامعه برمی‌گردد. وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط موضوع اطلاع‌رسانی و آموزش برای مردم در این رابطه را در اولویت قرار نداده‌اند و تمامی اینها سبب شده تا آشنایی کافی با بازار سرمایه در سطح عامه وجود نداشته باشد.^۲

۱. مهدی راستاد، ۱۳۸۰.

۲. محمد اقبال نیا، ۱۳۹۲.

د) نامناسب بودن نظام حاکمیت شرکتی در شرکت‌ها

از دیگر معضلات موجود در بازار سرمایه کشور به وجود نظام حاکمیت شرکتی نامناسب شرکت‌های حاضر می‌توان اشاره نمود. بررسی وضعیت شرکت‌های حاضر در بازار سرمایه نشان می‌دهد عمده شرکت‌های موجود در بازار از مدیریت انتصابی بخش دولتی رنج می‌برند.^۱

۲-۲. حوزه بانکی

الف) حاکمیت نظام بانک‌محور در ساختار نظام مالی کشور

نظام تأمین مالی در ایران در مقایسه با سایر کشورهای مشابه بانک‌محور است، به گونه‌ای که در حدود ۹۰ درصد از تأمین مالی در اقتصاد ایران از طریق بانک‌ها صورت می‌پذیرد. این مسئله باعث می‌شود بسیاری از نیازهای مالی بنگاه‌های اقتصادی که اساساً باید از طریق ابزارهای بازار سرمایه پاسخ داده شود، بعضاً به نظام بانکی تحمیل گردد و این مسئله مشکلات متعددی را هم برای فعالان اقتصادی و هم برای نظام بانکی ایجاد نماید. در سال ۱۳۹۳ نیز سهم بازار پول، بازار سرمایه و سرمایه‌گذاری خارجی در تأمین مالی به ترتیب، ۸۹/۲، ۷/۶ و ۳/۲ درصد بوده است.^۲ این مشکل باعث عدم گسترش کمی و کیفی بازارهای مالی شده است.

ب) حجم بالای مطالبات غیرجاری سیستم بانکی

یکی از مشکلات اساسی پیش‌روی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری حجم بسیار زیاد مطالبات معوق و تسهیلات وصول نشده می‌باشد که در سال‌های اخیر وضعیت بدتری پیدا کرده است. این تفکر که اخذ وثایق می‌تواند مانع از انباشت مطالبات معوق شود، همواره سبب شده تا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در اعتبارسنجی مشتریان اقدامات بایسته را انجام ندهند. این مسئله موجب عدم توان وام‌دهی بانک‌ها و کاهش خدمات تولیدی در نظام بانکی شده است.^۳

ج) فعالیت مؤسسات پولی و اعتباری غیرمجاز

از مهمترین مسائل و مشکلات نظام بانکی ایران، فعالیت انواع مؤسسات اعتباری و صندوق‌هاست. این مؤسسات که تعداد آنها به صورت مداوم رو به افزایش است، سبب بروز مشکلات عدیده در نظام بانکداری و محلی برای رانت‌جویی برخی افراد شده‌اند.

د) نقش پر رنگ دولت در نظام بانکی

از مهمترین موانع پیشرفت سیستم بانکی در کشور ما، شاید به حضور پررنگ دولت در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بتوان اشاره نمود. این موضوع که سابقه دیرینه‌ای در نظام جمهوری اسلامی ایران دارد در

۱. احمد بدري، ۱۳۸۹.

2. <http://www.cbi.ir/showitem/13123.aspx>

۳. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳.

سال‌های اخیر و با ابلاغ قانون اصلاح سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی و ... تغییر قابل توجهی یافته است. اما هنوز هم به ترکیب هیئت مدیره و یا مدیران اجرایی در هر بانک و یا مؤسسه اعتباری که نگاه کنیم، شاهد حضور پررنگ دولت هستیم. به عبارت دیگر عمده‌ترین بانک‌های حاضر در کشور ما یا دولتی هستند و یا دولت نقش بارزی در تعیین سیاست‌ها و استراتژی‌های آنها دارد.

ه) عدم شفافیت در صورت‌های مالی بانک‌ها

یکی از موضوعات مهم و محوری که می‌تواند در آینده نظام بانکداری را با چالش جدی مواجه کند، عدم شفافیت در گزارش‌دهی مالی نظام بانکی است. این موضوع برای برخی بانک‌ها که ملزم هستند گزارش‌های دوره‌ای خود را به اطلاع عموم برسانند کاملاً مشخص است. این دسته از بانک‌ها همواره باید به دنبال کسب سود و تقسیم آن بین سهام‌داران خود باشند تا مشکلی از این بابت برای آنها ایجاد نشود. طبیعی است با وجود مشکلات عمده‌ای که سیستم بانکی درگیر آنها است، ساختن سود با کیفیت و تقسیم آن بین مشتریان امکانپذیر نمی‌باشد.^۱

و) به‌روز نبودن برخی قوانین و مقررات موجود

مشکل دیگری که در ارتباط با نظام بانکی وجود دارد به نبود قوانین و مقررات روزآمد و مناسب بر می‌گردد. برای مثال قانون عملیات بانکی بدون ربا که در سال ۱۳۶۲ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در دوره زمانی خود قانون مناسب و به‌روزی بوده است. اما در حال حاضر بیش از ۳۲ سال از آن تاریخ می‌گذرد و بسیاری از ابزارها و ... تغییر کرده‌اند. لذا نیاز به تغییر این قانون و سایر قوانین و مقررات مطابق با استانداردهای روز ایران و جهان در حیطه عملیات بانکی می‌باشد.

ز) ضعف جدی نهاد نظارتی

بانک مرکزی به‌عنوان نهاد ناظر بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری، همواره تلاش کرده است تا وظیفه خود را در این راستا به درستی انجام دهد. اما عدم استقلال بانک مرکزی در کشور، مانع از تصمیم‌گیری‌های قاطعانه شده است.

۲-۳. حوزه بازار بیمه

الف) ضعف توسعه فرهنگ بیمه

عدم توسعه فرهنگ بیمه از دیگر چالش‌های پیش روی صنعت بیمه در کشور است. عدم اطلاع کافی از انواع خدمات بیمه‌ای و نقش و کارکرد بیمه‌ها به‌خصوص بیمه‌های بازرگانی در ایجاد فضای آرامش و اطمینان در کلیه دوره‌های زندگی افراد باعث شده تا نگرش و برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت و بلندمدت در جهت به‌کارگیری ابزارهای مختلف صنعت بیمه جایگاه قابل قبولی در برنامه‌ریزی‌های اقتصادی خانواده نداشته باشد.^۲

۱. علی رحمانی و سمیه حسینی، ۱۳۹۱.

۲. حامد درخشیده، ۱۳۸۹.

ب) انحصار بیمه دولتی در صنعت بیمه

فضای حاکم بر جامعه و تفکرات دولتی سبب شده تا سهم بازاری شرکت‌های بیمه غیردولتی هنوز از ۵۵ درصد فراتر نرود و شرکت بیمه ایران به تنهایی سهم ۴۵ درصد از بازار داشته باشد. مجموعه دولت به انحصار مختلف اجازه ورود شرکت‌های بیمه‌ای غیردولتی را به ارائه خدمات به بخش‌های دولتی نمی‌دهد که عمده صنایع بزرگ و ... را دربرمی‌گیرد و این موضوع سبب شده این بازار حالتی انحصارگونه به خود بگیرد.^۱

۳. تصویری از جایگاه بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم توسعه

در این بخش به‌طور خلاصه محورهای کلی مرتبط با حوزه بازارهای مالی (بازارهای پول، سرمایه و بیمه) در لایحه برنامه ششم توسعه آورده شده است:

- استفاده از نظام تأمین مالی خارجی (ماده (۵))،
- انتشار اوراق بهادار برای تسویه بدهی (ماده (۶)؛ بند «۱»)،
- تسویه اوراق از محل مصوب بودجه و درآمدهای عمومی (ماده (۶)؛ بند «۲»)،
- راه‌اندازی سامانه شفافیت (ماده (۶)؛ بند «۳»)،
- انتشار صکوک به پشتوانه سهام دولت (ماده (۶)؛ بند «۴»)،
- انتشار اسناد خزانه به منظور رفع عدم تعادل در بودجه (ماده (۶)؛ بند «۵»)،
- ارائه تسهیلات ارزی صندوق توسعه ملی به برخی طرح‌ها (ماده (۷))،
- واگذاری بیمه اتکایی به بخش خصوصی (ماده (۹))،
- تسهیل در فرایند ثبت و انجام معاملات در بورس (ماده (۲۰)؛ بند «۹»)،
- افزایش نظارت بانک مرکزی بر شبکه بانکی (ماده (۲۷))،
- افزایش سرمایه برخی بانک‌ها از محل منابع بانک مرکزی (ماده (۳۲)).

۱. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نقش سیاست‌های دولت در رشد یا افول صنعت بیمه، ۱۳۹۴، وب سایت رسمی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

۴. اظهار نظر کارشناسی در خصوص مواد احکام برنامه ششم (حوزه بازارهای مالی)

در این بخش مواد و بندهای مرتبط با حوزه بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم توسعه در قالب جدول ذیل مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته و نظرات نهایی یا اصلاحی ارائه می‌شود:

جدول ۱. اظهار نظر کارشناسی در مورد احکام مرتبط با بازارهای مالی در لایحه برنامه ششم توسعه کشور

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
موارد ذیل به عنوان تبصره پیشنهاد می‌گردد: ۱. تأمین مالی خارجی باید با اولویت استفاده از منابع نهادهای مالی اسلامی بین‌المللی باشد و با توجه به لزوم رعایت جنبه شرعی تأمین مالی، نوع ربوی آن به هیچ وجه مجاز نمی‌باشد. ۲. محدودیت تأمین مالی خارجی، با توجه به انتقال بحران‌های ارزی و تعیین سقف تعهدات خارجی و بازپرداخت آنها باید مشخص و رعایت گردد. ۳. جدول بدهی‌ها و بازپرداخت آنها مشخص و شفاف بوده و همواره منابع و مصارف آنها باید در بودجه‌های سنواتی لحاظ گردد و در این زمینه به مجلس و دیگر دستگاه‌های نظارتی گزارش عملکردی منظم داده شود. ۴. در انتهای بند عبارت «بازپرداخت اصل و	- هدف ذکر شده در صدر این ماده (به منظور اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی و... از طریق تأمین منابع داخلی و...) با محتوای حکم همخوانی ندارد، زیرا در این حکم هیچ بحثی از تأمین مالی داخلی نشده است و صرفاً به تسهیلات خارجی پرداخته شده است. - رعایت قوانین و ضوابط شرعی در خصوص تأمین مالی خارجی (منع ربوی بودن تسهیلات خارجی) ضروری است. - تأمین مالی از طریق نهادهای مالی بین‌المللی اسلامی - در صورت عدم محدودیت در سقف تعهدات خارجی، ممکن است مشکلات پدید آمده در تجربه برخی کشورها برای ایران به وجود آید و به دلیل عدم بازپرداخت تعهدات ارزی بحران‌های مالی و اقتصادی ایجاد نماید. - به منظور ایجاد شفافیت در این امر ضروریست	- در راستای افزایش شفافیت در سقف تعهدات خارجی و بازپرداخت آنها بر اساس بند «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، مبنی بر شفاف‌سازی اقتصاد و بند «۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم مبنی بر کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور با تأکید بر ارتقای شفافیت و سلامت نظام مالی، بهتر است نهادهای نظارتی بر عملکرد نهادهای اجرایی موضوع این ماده نظارت دقیق داشته باشند. - بر اساس بند «۱۲» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان به‌ویژه همسایگان، استفاده از ظرفیت کشورهای اسلامی منطقه به دلیل وجود قوانین شرعی و ماهیت غیرربوی بودن تسهیلات، در اولویت قرار دارد.	(ماده (۵)، بند «۱») «به منظور اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور و همچنین تسهیل مبادلات مالی از طریق تأمین منابع مالی داخلی و خارجی، دستگاه‌های اجرایی و بانک‌های عامل موظفند در استفاده از تسهیلات مالی خارجی موارد زیر را رعایت کنند: ۱. تمامی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی که از تسهیلات مالی خارجی استفاده می‌کنند با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی با مسئولیت وزیر و یا بالاترین مقام اجرایی دستگاه ذیربط و تأیید شورای اقتصاد، باید دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی باشند. زمانبندی دریافت و بازپرداخت تسهیلات هر طرح و میزان استفاده آن از ساخت داخل با توجه به ظرفیت‌ها، امکانات و توانایی‌های

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>سود این تسهیلات در سررسید توسط دستگاه اجرایی بهره‌بردار طرح تضمین می‌گردد و وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند در صورت استنکاف در بازپرداخت این تسهیلات در سررسید، از محل اعتبارات دستگاه اجرایی نسبت به بازپرداخت آن اقدام نماید» اضافه گردد.</p>	<p>به صورت روشن و شفاف، محدودیت‌ها و سقف مربوط به تسهیلات خارجی هریک از دستگاه‌ها و میزان تعهدات آنان به دستگاه‌های نظارتی اعلام شود.</p> <p>در استفاده از تسهیلات مالی خارجی، نهادهای وام‌دهنده خارجی خود به بررسی دقیق توجیه‌پذیر بودن اقتصادی طرح‌ها می‌پردازند و نیازی به بررسی توجیه اقتصادی توسط شورای اقتصاد وجود ندارد.</p>		<p>داخلی و رعایت قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱/۵/۱» باید به تصویب شورای اقتصاد برسد».</p>
<p>نصاب تعیین روش مناقصه از طریق معاملات کوچک یا متوسط (استعلام) یا بزرگ (برگزاری تشریفات) برای معاملات بین‌المللی (که اشخاص دارای تابعیت غیرایرانی نیز با رعایت قوانین مربوط شامل قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و در تأمین نیازهای کشور و تقویت آن در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱/۵/۱ مجاز به شرکت در آن هستند) برابر است با نصاب مالی سالیانه معاملات (موضوع تبصره «۱» ماده (۳) قانون برگزاری مناقصات) تقسیم به نرخ تسعیر ارز بانک مرکزی اعلام شده در روز برآورد مبلغ معامله توسط مناقصه‌گزار.</p> <p>۱. عبارت « با رعایت ماده (۱۳) قانون</p>	<p>- مشابه بند «۱» در انعقاد قراردادها و انجام معاملات، بر اساس مؤلفه‌های اصلی اقتصاد مقاومتی، استفاده از ظرفیت و توان داخلی باید در اولویت باشد.</p> <p>- در صورت انعقاد قراردادهای خارجی انتقال فناوری و تکنولوژی باید مد نظر قراردادهای خارجی باشد.</p> <p>- چرا از مناقصه محدود در اجرای قراردادها استفاده می‌شود؟ زیرا در این مناقصه احتمال فساد و رانت وجود دارد.</p> <p>- در این حکم هیچ اشاره‌ای به رعایت قانون برگزاری مناقصات و به‌ویژه ماده (۱۳) این قانون نشده است. طبق ماده (۱۳) این قانون شرایط و</p>	<p>- این بند از ماده (۵) با هدف حداکثر استفاده از توان داخلی در مطابقت با اهداف حاکم بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و همچنین با هدف افزایش شفافیت در بازپرداخت و سقف تعهدات بر اساس بندهای «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و «۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم باید مد نظر قرار گیرد.</p>	<p>ماده (۵) بند «۲»</p> <p>تمامی معاملات و قراردادهای خارجی که بیش از ده میلیون (۱۰۰۰۰۰۰۰) دلار باشد با رعایت قوانین مربوط شامل قانون «حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱۳۹۱/۵/۱» تنها از طریق مناقصه محدود و یا بین‌المللی با درج آگهی در روزنامه‌های کثیرالانتشار و رسانه‌های الکترونیکی داخلی و خارجی انجام و منعقد می‌شود. موارد استثنا به تأیید کمیته سه نفره متشکل از وزیر امور اقتصادی و دارایی، رئیس سازمان و وزیر وزارتخانه مربوطه یا بالاترین مقام اجرایی ذیربط می‌رسد. در</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>برگزاری مناقصات مصوب ۱۳۸۳ قبل از عبارت «حداکثر استفاده از توان تولیدی...» قرار گیرد.</p> <p>۲. عبارت «کمیته چهار نفره» جایگزین عبارت «کمیته سه نفره» شده و عبارت «و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» به قبل از عبارت «وزیر امور اقتصادی...» اضافه شود.</p> <p>۳. به جای عبارت «تنها از طریق مناقصه محدود» عبارت «با اولویت استفاده از توان داخلی و برگزاری مناقصه عمومی برای شرکت‌ها و پیمانکاران داخلی» استفاده شود.</p> <p>تبصره پیشنهادی الحاقی:</p> <p>تبصره- شرایط ذیل باید برای معاملات و قراردادهای خارجی رعایت گردد:</p> <p>- قراردادهای خارجی باید موجب انتقال فناوری و تکنولوژی مشخص بوده و به تأیید</p>	<p>ضوابطی باید در مناقصه رعایت گردد.^۱</p> <p>- وجود بانک مرکزی به عنوان یک نهاد ناظر و مسئول سیاست‌های پولی و ارزی حتما باید مد نظر قرار گیرد.</p>		<p>کلیه مناقصه‌ها، حق کنترل و بازرسی کمی‌و کیفی و کنترل قیمت برای کلیه کالاهای وارداتی و پروژه‌ها برای خریدار محفوظ است. وزیر یا بالاترین مقام اجرایی ذیربط، مسئول حسن اجرای این موضوع است. بانک مرکزی فقط مجاز به تعهد یا پرداخت بهای معاملات و قراردادهایی است که تأیید بالاترین مقام دستگاه‌های اجرایی مبنی بر رعایت مفاد این بند را داشته باشد. قراردادهایی که به تشخیص هیئت وزیران ماهیت محرمانه دارند از شمول این حکم مستثنا بوده و نیاز به طرح و تأیید موضوع در هیئت مذکور ندارند.</p>

۱. ماده (۱۲) - فراخوان مناقصه الف - مفاد فراخوان مناقصه حداقل باید شامل موارد زیر باشد:

۱. نام و نشانی مناقصه‌گذار.
  ۲. نوع، کمیت و کیفیت کالا یا خدمات.
  ۳. نوع و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه.
  ۴. محل، زمان و مهلت دریافت اسناد، تحویل و گشایش پیشنهادها.
  ۵. مبلغ برآورده شده معامله و مبانی آن (در صورتی که تعیین آن میسر یا به مصلحت باشد). در مواردی که فهرست بهای پایه وجود دارد، برآورد مربوط طبق فهرست یاد شده تهیه می‌شود.
- ب) فراخوان مناقصه عمومی باید به تشخیص مناقصه‌گذار در دو تا سه نوبت حداقل در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار کشوری یا استان مربوط منتشر گردد.
- ج) مناقصه‌گذار می‌تواند علاوه بر موارد مذکور در بند «ب» این ماده از طریق سایر رسانه‌های گروهی و رسانه‌های ارتباط جمعی یا شبکه‌های اطلاع‌رسانی نیز فراخوان را منتشر نماید.
- د) در صورتی که نیاز به برگزاری مناقصه بین‌المللی باشد، با استفاده از تسهیلات اعتباری خارجی مطرح باشد، باید با کسب مجوزهای مربوط و با رعایت موازین قانون حداکثر استفاده از توان فنی، مهندسی، تولیدی و صنعتی و اجرایی کشور مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ آگهی مربوط در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار و حداقل یک نوبت در یکی از روزنامه‌های انگلیسی زبان داخل و یک مجله یا روزنامه بین‌المللی مرتبط با موضوع مناقصه، منتشر شود.

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برسد.</p> <p>- قراردادهای و معاملات خارجی باید دارای توجیه فنی، اقتصادی، مالی و زیست‌محیطی بوده و از نگاه امنیتی مورد تأیید مراجع ذیربط قرار گیرد.</p>			
	<p>۱. در کل این ماده از عبارت «اوراق بهادار» به جای «اوراق بهادار اسلامی» استفاده شده است. بنابراین لازم است تا عبارت «اوراق بهادار اسلامی» در کل این ماده جایگزین «اوراق بهادار» شود.</p> <p>۲. عبارت مصون از تورم مبهم بوده و باید شفاف شود. زیرا در غیراین صورت شبهه ربوی شدن پیدا می‌کند.</p> <p>۳. سقف زمانی بازپرداخت اوراق مشخص نیست.</p> <p>۴. نوع اوراق و تفکیک آنها شفاف و روشن نیست.</p> <p>۵. این اوراق به صورت قوی دارای شبهه ربوی بوده و یک سنت ناپسند در ساختار اقتصاد می‌باشد.</p> <p>۶. استفاده از این اوراق تا این حجم به صلاح کشور نبوده و عملاً دولت بار خود را به دوش دولت‌های بعدی انتقال می‌دهد. به جای اوراق از فروش دارایی‌های دولت، در شرکت‌های مختلف و بانک‌ها و از افزایش کارآیی دولتی و صرفه جویی در هزینه</p>	<p>- به دلیل اینکه دولت با انتشار اوراق بهاداری که به منظور تسویه بدهی خود منتشر می‌کند، در حقیقت بدهی‌های خود را به آینده موکول می‌کند، بدون اینکه طرحی اجرا شود یا تولیدی صورت بگیرد؛ زیرا استقراض دولت به علت ضعف ساختاری دولت در بازپرداخت این بدهی‌ها، منجر به انباشت بدهی‌های دولت در آینده و ایجاد بحران بدهی برای دولت در آینده خواهد شد.</p> <p>- در مجموع به دلیل اینکه انتشار اوراق بهادار اسلامی در این شرایط به نوعی به تعویق انداختن بدهی‌های دولت در آتی است و در جهت کارکرد حقیقی اوراق به کار نرفته است. بنابراین این بند در تضاد با بند «۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با</p>	<p>ماده (۶)، بند «۱»</p> <p>به منظور گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها)، دولت مجاز است:</p> <p>- تا پایان برنامه ششم، دولت معادل کل بدهی‌های قطعی شده خود به اشخاص تا پایان سال ۱۳۹۴ را از طریق انتشار اوراق بهادار تسویه می‌نماید. اوراق مذکور با رعایت قانون اوراق بهادار تا سقف مندرج در قوانین بودجه سنواتی و مصون از تورم، طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد سازمان و وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، انتشار می‌یابد.</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
	های دولتی استفاده گردد.	هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، ایجاد ثبات در اقتصاد ملی و پیشگامی در تقویت بخش واقعی است.	
<p>اولویت اول: حذف.</p> <p>اولویت دوم: ارائه اصلاحیه بودجه برای پرداخت‌های مرتبط با اوراق بهادار در صورت عدم تکافوی منابع.</p>	<p>- در این بند اوراق بهادار اسلامی می‌تواند بدون نام باشد.</p> <p>- حکم مذکور در این بند مبنی بر پرداخت‌های مربوط به اوراق بهادار از محل درآمد عمومی همان سال (در صورت عدم تکافوی منابع) مغایر با اصول بودجه‌ای بوده و به این منظور دولت باید اصلاحیه بودجه را در خصوص تأمین محل منابع مذکور و یا جابجایی هزینه و درآمدها ارائه نماید.</p> <p>- معاملات اوراق بهادار منتشره در این بند تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار شفافیت بیشتری در معاملات و توزیع سود اوراق ایجاد می‌کند ولی همچنان بازپرداخت اصل این اوراق توسط دولت با مشکل مواجه است.</p>	<p>- این بند، به دلیل اینکه به دولت اجازه داده شده در صورت عدم تکافوی اعتبار مصوب مجلس، پرداخت‌های مربوط به اوراق بهادار را از محل درآمد عمومی پرداخت کند (که این اجازه در قوانین بودجه به تصویب مجلس نرسیده است) مغایر با اختیار مجلس در تصویب بودجه سنواتی است و بنابراین با اصل پنجاه و دوم قانون اساسی هم مغایرت دارد.</p> <p>- به دلیل اینکه تسویه اوراق بهادار را از محل بودجه و درآمد عمومی همان سال در نظر گرفته است و افزایش کارایی و کاهش هزینه‌ها در بخش‌های دولتی و کاهش مصارف درآمد عمومی و کاهش هزینه‌های جاری کم اهمیت‌تر را ندیده است در تطابق با بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور با تأکید بر تحول اساسی در ساختارها، منطقی‌سازی اندازه دولت و حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور و هزینه‌های زائد نمی‌باشد.</p>	<p>ماده (۶)، بند «۲»</p> <p>«دولت به منظور تأمین اعتبار لازم برای پرداخت‌های مرتبط با اوراق بهادار مذکور (اعم از سود و اصل)، هر ساله ردیف خاصی را در لایحه بودجه سنواتی پیش‌بینی کند. در صورت عدم تحقق یا عدم تکافوی اعتبار مصوب در بودجه سالانه، پرداخت‌های مربوط به اوراق بهادار منتشره در سررسید های معین توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی از محل درآمد عمومی همان سال قابل تأمین و پرداخت است. این حکم تا زمان تسویه اوراق بهادار یاد شده به قوت خود باقی است. اوراق بهادار صادره با نام و مصون از تورم بوده و معاملات این اوراق صرفاً در بازارهای متشکل اوراق بهادار، تحت نظارت سازمان بورس و اوراق بهادار و با رعایت مقررات این بازارها مجاز است و معاملات آنها خارج از بازارهای یاد شده ملغی و بلااثر است. عرضه و معاملات این اوراق بهادار به کسر (کمتر از ارزش اسمی)</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
			<p>و همچنین با نرخ سود شناور مجاز است. تضمین بازخرید قبل از سررسید اوراق بهادار مذکور توسط بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری و اشخاص تحت کنترل آنها، مجاز نمی‌باشد. بانک‌ها، دستگاه‌های اجرایی و شرکت‌های دولتی که اوراق بهادار برای تأمین مالی آنها منتشر می‌شود باید اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاران را به دستورالعملی که به تصویب شورای بورس می‌رسد، منتشر نماید».</p>
<p>تعیین سقف زمانی همراه با ضمانت اجرایی کافی ضرورت دارد.</p>	<p>ایجاد سامانه مذکور در جهت افزایش شفافیت در استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار اوراق بهادار مؤثر است، ولی برای ایجاد آن قید زمانی تعیین نشده است.</p>	<p>این بند به دلیل ایجاد سامانه جهت مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های اجرایی در راستای افزایش شفافیت گام برمی‌دارد که در تطابق با بند «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و ... است.</p>	<p>ماده (۶)، بند «۳» «به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود به منظور استفاده از دارایی‌های دولت برای انتشار اوراق بهادار پیش‌بینی شده در این قانون ضمن اجرای سامانه جامع اطلاعات اموال غیرمنقول دستگاه‌های اجرایی (سادا) حسب مورد نسبت به انجام اقدامات مورد نیاز برای مدیریت و استفاده از دارایی‌ها و اموال دستگاه‌های اجرایی به منظور انتشار صکوک اسلامی اقدام نماید. کلیه دستگاه‌های اجرایی در اجرای ماده (۱۳۷) قانون محاسبات عمومی کشور و</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبيق با احكام برخی اسناد بالادستی	ماده
			<p>تبصره «۱۰» ماده (۶۹) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مکلفند ضمن همکاری لازم حداکثر ظرف مدت سه ماه از ابلاغ این قانون نسبت به ثبت کلیه اموال غیرمنقول اعم از اراضی، املاک، ساختمان‌ها و فضاهای اداری در اختیار یا تصرف اعم از اینکه دارای سند مالکیت بوده یا فاقد سند مالکیت باشند، اجاری یا وقفی یا ملکی و ... در سامانه اقدام نمایند. صدور هر گونه مجوز برای واگذاری حق استفاده، تغییر بهره‌بردار، فروش اموال غیرمنقول، پرداخت هزینه نگهداشت و بهره‌برداری آنها بدون ثبت اطلاعات در سامانه مذکور و اخذ کد رهگیری ممنوع می‌باشد».</p>
حذف.	<p>- همان‌طور که در متن گزارش و بندهای قبلی عنوان شد اصل موضوع دارای اشکال است، زیرا استقراض دولت از بخش خصوصی و تعویق این بدهی‌ها همراه با افزایش آن صحیح نبوده و بار مالی دولت را به دوش دولت‌های بعدی می‌گذارد. لذا به‌صورت حقیقی دولت باید بدهی‌های خود را از طریق تأمین منابع نقدی پرداخت نماید.</p> <p>- هرچند پشتوانه شدن سهام دولت از نظر شرعی به ظاهر مشکلی ندارد، ولی ایراد اصلی این است که</p>	<p>این بند به‌دلایل ذیل در تضاد با روح حاکم بر سیاست‌های کلی نظام است:</p> <p>- مطابق این بند سهام دولت در شرکت‌ها به عنوان پشتوانه انتشار اوراق بهادار اسلامی (صکوک) عنوان شده است در حالی که پشتوانه قرار دادن این نوع دارایی‌ها و کیفیت آن دارای ابهام است و این در تضاد با روح حاکم بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم است.</p>	<p>ماده (۶)، بند «۴»</p> <p>به وزارت امور اقتصادی و دارایی اجازه داده می‌شود با تصویب هیئت وزیران و رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و در چارچوب آیین‌نامه اجرایی این بند از سهام دولت در شرکت‌ها، به عنوان پشتوانه انتشار اوراق بهادار اسلامی (صکوک) استفاده نماید.</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
	<p>اگر چنانچه بازپرداخت اوراق به مشکل خورده و پشتوانه مذکور (سهام دولت) به‌عنوان وثیقه مشمول واگذاری گردد آیا اساساً دولت می‌تواند سهام خود را واگذار نماید. با امعان نظر به این نکته که باقیمانده سهام دولت در برخی شرکت‌های مشمول واگذاری در قوانین متعدد (قانون رفع موانع تولید و...) برای افزایش سرمایه بانک‌ها منظور شده است.</p>		
<p>اولویت اول: حذف. اولویت دوم: در قالب بودجه سنواتی مجاز باشد.</p>	<p>در این بند نکات ذیل لازم به ذکر است:</p> <p>۱. اسناد خزانه اسلامی به شیوه‌هایی که دولت منتشر می‌نماید دارای شبهه ربوی بوده و یک سنت ناپسند در ساختار اقتصاد می‌باشد.</p> <p>۲. استفاده از این اوراق به صلاح کشور نبوده و عملاً دولت بار خود را به دوش دولت‌های بعدی انتقال می‌دهد. به جای اوراق از فروش دارایی‌های دولت، در شرکت‌های مختلف و بانک‌ها و استفاده از افزایش کارآیی دولتی و صرفه‌جویی در هزینه‌های دولتی استفاده گردد.</p> <p>۳. به دلیل اینکه اسناد خزانه اسلامی فاقد سود می‌باشد باید واژه سود از این عبارت حذف شود.</p> <p>۴. استفاده از اسناد خزانه به نوعی ایجاد تعهد مالی</p>	<p>انتشار اسناد خزانه اسلامی، بدون وجود بدهی مسجل و به‌صورتی که موجب ایجاد بدهی جدید برای دولت شود و دولت مجبور باشد برای بازپرداخت اصل بدهی سود نیز پرداخت نماید، به‌نظر می‌رسد دارای شبهه ربوی باشد و بنابراین با اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی (به دلیل استفاده از منابع بخش خصوصی) و با روح حاکم بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و برنامه ششم مغایر است و باید این مسئله مورد تأیید شورای فقهی و یا شورای نگهبان قرار گیرد.</p>	<p>ماده (۶)، بند «۵» «وزارت امور اقتصادی و دارایی مجاز است اسناد خزانه اسلامی را به منظور رفع عدم تعادل‌های منابع و مصارف بودجه عمومی در طی یک سال مالی منتشر نماید. اصل و سود اوراق مذکور در صورت عدم تکافوی اعتبار مصوب از سرجمع درآمد عمومی قابل تأمین و پرداخت است.»</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
	از سوی دولت برای پیمانکاران در فعالیت‌های عمرانی و اقتصادی است و استفاده از این اوراق جهت رفع عدم تعادل‌های منابع و مصارف بودجه صحیح نیست.		
<p>پیشنهاد می‌گردد:</p> <p>- به جای عبارت «با مشارکت حداکثر ۴۹ درصد» عبارت «که سهم شرکت‌های دولتی مذکور حداکثر ۴۹ درصد باشد.» جایگزین گردد.</p>	<p>- در این ماده سازمان‌ها و شرکت‌های مورد اشاره دارای ساختار دولتی بوده و دارای سهم حداقل ۵۱ درصد در مشارکت با بخش غیردولتی می‌باشند بنابراین ارائه تسهیلات ارزی به این طرح‌ها با مشارکت بیشتر بخش دولتی در مغایرت با اهداف حاکم بر اساسنامه صندوق توسعه ملی است.</p>	<p>- این ماده به دلیل مشارکت بیشتر سازمان‌ها و شرکت‌های مورد اشاره با ماهیت دولتی در مقایسه با بخش غیردولتی در طرح‌های موضوع این ماده در تناقض با بند «۱۰» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مبنی بر ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی است.</p>	<p>ماده (۷)</p> <p>«صندوق توسعه ملی مجاز است به طرح‌هایی که توسط سازمان‌های توسعه‌ای شامل ایدرو، ایمیدرو، سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی، شرکت ملی صنایع پتروشیمی و شرکت توانیر، با مشارکت حداکثر ۴۹ درصد با بخش غیردولتی در مناطق کمتر توسعه یافته سرمایه‌گذاری می‌نمایند، تسهیلات ارزی پرداخت نمایند.»</p>
<p>به دلیل ابهامات زیاد در سازوکار اجرای این ماده و به منظور شفاف شدن مقررات کاهش تصدیگری و مشارکت بیمه‌های خصوصی پیشنهاد می‌گردد تبصره ذیل اضافه گردد:</p> <p>«آیین‌نامه شرایط انتقال بیمه اتکایی اجباری در صنعت بیمه بازرگانی و زمانبندی اجرای حکم این ماده به پیشنهاد مشترک بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران و وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر تا ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران</p>	<p>- از جمله تکالیف پیش‌بینی شده صنعت بیمه در برنامه پنجم توسعه، کاهش اتکایی اجباری صنعت بود که در ماده (۱۱۴) قانون برنامه پنجم توسعه به آن اشاره و بر اساس آن دولت مجاز شده بود تا سال سوم برنامه نسبت به برنامه کاهش اتکایی اجباری اقدامات لازم را انجام دهد. بر اساس آخرین آمار عملکرد اجرای ماده فوق واگذاری اتکایی اجباری بیمه‌نامه‌ها عملکرد قابل قبولی را نداشته است. بر همین اساس در برنامه ششم نیز حکم مذکور تکرار شده است.</p>	<p>- کاهش نقش تصدیگری دولتی مطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و سیاست‌های کلی برنامه ششم است، اما شرایط واگذاری این تصدیگری در قالب بیمه اتکایی، شایسته است تحت اقدام کارشناسی و محتاطانه و برنامه‌ریزی شده از سوی متولیان و نهادهای مرتبط انجام گیرد.</p>	<p>ماده (۹)</p> <p>به منظور مردمی شدن اقتصاد و کاهش نقش تصدیگری دولت در صنعت بیمه و پیرو اصلاح نظام نظارت تعرفه‌ای، بیمه مرکزی مکلف است نسبت به کاهش تدریجی نقش تصدیگری خود و انتقال بیمه اتکایی اجباری به صنعت بیمه بازرگانی اقدام نماید.</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
می‌رسد».	<p>- نکته‌ای که در این بند مغفول مانده است عدم تأکید بر نظارت بیمه مرکزی بر بیمه‌ها با استفاده از گسترش شفافیت، رتبه‌بندی شرکت‌های بیمه و رقابتی شدن بازار بیمه‌ای کشور است.</p> <p>ملاحظات در خصوص حکم مندرج در این بند:</p> <p>۱. ایجاد زیرساخت‌های شفافیت، نظارت و رتبه‌بندی بیمه‌ها پیش از واگذاری بیمه اتکایی و پس از آن ضروری است.</p> <p>۲. بهتر بود نحوه واگذاری مسئولیت بیمه اتکایی به شرکت‌های بیمه بازرگانی روشن بیان می‌شد. در حال حاضر ابهامات زیادی مطرح است.</p>		
موافق.	این بند از ماده در راستای تسهیل فرآیند ثبت و انجام معاملات در بازار سرمایه است و به ارتقای کیفی خدمات رسانی در بازار سرمایه می‌انجامد.	این ماده در جهت تسهیل ثبت شرکت‌ها نزد سازمان بورس و اوراق بهادار و فرایند انجام معاملات از طریق الکترونیکی نمودن است و در مطابقت با بند «۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی با هدف اصلاح و تقویت همه‌جانبه نظام مالی کشور با هدف پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی و در مطابقت با بند «۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه مبنی بر گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین	<p>بند «۹» ماده (۲۰)</p> <p>در مورد شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار موارد زیر می‌تواند به طریق الکترونیکی به روشی که به تأیید سازمان بورس و اوراق بهادار می‌رسد، صورت پذیرد.</p> <p>الف) ارسال گواهینامه حق تقدم خرید سهام جدید از شرکت به صاحبان سهام به جای استفاده از پست سفارشی</p> <p>ب) انتشار اعلامیه‌های پذیره‌نویسی و</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
		مالی و ابزارهای آن است.	<p>دعوتنامه‌های مجامع عمومی و اطلاعیه‌ها از طرف شرکت به جای انتشار در روزنامه‌های کثیرالانتشار و جراید</p> <p>ج) پذیره نویسی و تعهد خرید سهام شرکت، به جای مراجعه به بانک و تکمیل اوراق مربوطه</p> <p>د) صدور گواهینامه موقت سهام، اوراق سهام و گواهینامه‌های حق تقدم خرید سهام شرکت به جای چاپ کاغذی آنها</p> <p>و) ثبت نقل و انتقالات سهام و گواهی نامه‌های حق تقدم خرید سهام شرکت، به جای ثبت آنها در دفاتر کاغذی.</p>
<p>اولویت اول: با عنایت به اینکه کل این ماده پیشنهادی ماهیت دائمی دارد، بهتر است در یک قانون بانک مرکزی بحث شود. لذا حذف کل ماده اصلح است.</p> <p>اولویت دوم: تصویب بند «۱» و مابقی بندها اضافی است.</p>	<p>- به غیر از بند «۲»، بند «۳»، بند «۵» و بند «۶» و بخش‌هایی از بند «۱» سایر بندهای این ماده در ماده (۲۳) لایحه احکام تنظیم برنامه‌های توسعه تصویب شده است و باید حذف شود.</p> <p>متن مصوب احکام دائمی برنامه‌های توسعه:</p> <p>ماده (۲۳) تبصره «۲»: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران براساس مقررات قانونی، اختیار سلب</p>	<p>- احکام پیشنهادی در کل ماده (۲۷) صرفنظر از چند ملاحظه کلی و برخی اصلاحات جزئی، در راستای بند «۵» سیاست‌های کلی برنامه ششم، مبنی بر ارتقای شفافیت و سلامت نظام مالی از طریق نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر بازار و مؤسسات پولی، بانکی و اعتباری و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و مالی بوده و مطلوب ارزیابی می‌گردد.</p>	<p>ماده (۲۷)</p> <p>«برای اعمال نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر بازار و مؤسسات پولی، بانکی و اعتباری و ساماندهی مؤسسات و بازارهای غیرمتشکل پولی و مالی در جهت ارتقای شفافیت و سلامت و کاهش نسبت مطالبات غیرجاری به تسهیلات:</p> <p>۱. بانک مرکزی می‌تواند در چارچوب ضوابطی که به تصویب شورای پول و اعتبار</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
	<p>صلاحیت حرفه‌ای و لغو مجوز و محکومیت متخلفان فعال در حوزه پولی به پرداخت جریمه را دارد. در صورت سلب صلاحیت حرفه‌ای، اعضای هیئت مدیره و مدیران عامل بانک‌ها و مؤسسات اعتباری توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از مسئولیت مربوطه منفصل می‌گردند. ادامه تصدی مدیران مربوطه در حکم تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می‌شود. مبلغ مندرج در بند «۲» ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور به پانصد میلیون (۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال افزایش می‌یابد و هر سه سال یک‌بار براساس رشد شاخص بهای کالا و خدمات مصرفی اعلامی به‌صورت رسمی به پیشنهاد بانک مرکزی توسط هیئت وزیران تعدیل می‌گردد.</p> <p>متن پیشنهادی در این لایحه با احکام دائمی مغایرت ندارد و در جهت افزایش نظارت مطلوب است.</p> <p>با عنایت به اینکه کل این ماده پیشنهادی ماهیت دائمی دارد، بهتر است در یک قانون بانک مرکزی بحث شود.</p>		<p>می‌رسد، علاوه بر اختیارات قانونی خود مقرر در قانون پولی و بانکی کشور، حسب مورد یک یا چند مورد از اقدامات نظارتی و انتظامی ذیل را نیز در قبال بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی متخلف اعمال نماید:</p> <p>الف) اعمال جریمه نقدی تا سقف حداکثر ۱ درصد آخرین سرمایه ثبت شده بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی متخلف متناسب با سطح و نوع تخلف از محل سهم سود سهام‌داران</p> <p>ب) اعمال محدودیت یا ممنوعیت توزیع سود و اندوخته‌ها به سهام‌داران و یا پرداخت پاداش و مزایای مدیران</p> <p>ج) حسب مورد، سلب حق رأی تمام یا برخی از سهام‌داران به‌طور موقت؛ سلب حق تقدم خرید سهام تمام یا برخی از سهام‌داران و یا الزام به واگذاری سهام خود و اعمال ممنوعیت تملک سهام در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی</p> <p>د) لغو مجوز فعالیت</p> <p>هـ) سلب صلاحیت حرفه‌ای مدیران</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبيق با احكام برخی اسناد بالادستی	ماده
			<p>عامل و اعضای هیئت مدیره مرجع رسیدگی به تخلفات و صدور حکم به اقدامات نظارتی و انتظامی موضوع این تبصره، هیئت انتظامی بانکها خواهد بود.</p>
<p>اولویت اول: حذف (به دلیل ماهیت دائمی) اولویت دوم: پیشنهاد های اصلاحی بند «۲»</p> <p>الف) تعیین مقررات سرمایه ای و نسبت کفایت سرمایه بر اساس استاندارد بین المللی بازل ۲ و ۳ (بدون تغییر)</p> <p>ج) تعیین مقررات مربوط به نسبت های نقدینگی و احتیاطی</p> <p>د) تعیین الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی و نظام کنترل های داخلی بند «۳»: موافق.</p>	<p>- همان طور که بیان شد بخش زیادی از این پیشنهادها ماهیت احکام دائمی دارند و باید در لایحه تنظیم برخی از احکام دائمی برنامه های توسعه قرار می گرفتند. زیرا قانون برنامه موقتی بوده و پس از ۵ سال منقضی می شود که معمول شدن برخی رویه ها همچون مبارزه با فعالیت های غیرمجاز مالی یا اعتباری نیازمند رویه های ثابت و محکم است.</p> <p>- موارد مندرج در بند «۲» نیز بسیار کلی و مبهم است. بر اساس قوانین موجود مثل قانون پولی و بانکی نیز می توان عمل نمود لذا هیچ ارزش افزوده ای ندارد. «تعیین نسبت کفایت سرمایه»، «تعیین الزامات کنترل داخلی» و... اینها همین الان هم جزء وظایف قانونی بانک مرکزی است. بهتر است روشن تر پیشنهاد های اصلاحی ارائه شود.</p> <p>- بند «۳» برای ارتقای نظارت و رفع برخی</p>		<p>ماده (۲۷)، بند «۲» و «۳»</p> <p>۲. به منظور ارتقای سلامت، ثبات و شفافیت شبکه بانکی کشور، بانک مرکزی موظف است مقررات لازم را متناسب با استانداردهای بین المللی در خصوص هر یک از موارد ذیل تدوین و پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، به مورد اجرا گذارد.</p> <p>الف) تعیین نسبت کفایت سرمایه؛</p> <p>ب) تعیین نحوه طبقه بندی دارایی ها و میزان ذخیره گیری مطالبات غیر جاری؛</p> <p>ج) تعیین نسبت های نقدینگی؛</p> <p>د) تعیین حداقل الزامات ناظر بر نظام کنترل های داخلی.</p> <p>عدم رعایت ضوابط و مقررات موضوع این تبصره از سوی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، مستوجب اعمال اقدامات نظارتی و انتظامی در قبال آنها خواهد بود.</p> <p>۳. طرح هرگونه دعوا که منشأ آن اقدامات</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
	مشکلات پیش آمده در خصوص افراد ذیمدخل در نظارت مفید است.		نظارتی بانک مرکزی باشد، باید به طرفیت بانک مزبور صورت پذیرد و افراد ذیمدخل در امر نظارت را نمی‌توان طرف دعوی قرار داد، جز در مواردی که موضوع دعوا انتساب جرم باشد. منظور از اقدامات نظارتی، اقداماتی است که در راستای اعمال نظارت بر بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی، تعاونی‌های اعتبار، صندوق‌های قرض‌الحسنه، صرافی‌ها و شرکت‌های لیزینگ در صلاحیت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران بوده و مشتمل بر اقدامات به عمل آمده در تمامی مراحل تأسیس، اعطای مجوز، نظارت بر فعالیت، تغییرات ثبتی، بازسازی، ادغام، انحلال و تصفیه می‌باشد.
اولویت اول: حذف (به دلیل ماهیت دائمی) اولویت دوم: موافق (با لحاظ مصوبه نهایی مربوطه در لایحه تنظیم برخی از احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور) اصلاح پیشنهادی بند «۵»: ۵. «نیروی انتظامی موظف است حسب اعلام	بندهای «۴» و «۵» این ماده در لایحه تنظیم برخی از احکام برنامه‌های توسعه کشور (احکام دائمی) با تغییراتی مورد بررسی قرار گرفته است و ضروری است متن مصوب نهایی با این بخش از لایحه برنامه ششم مورد مقایسه قرار گیرد. بند «۵» در خصوص مقابله با مؤسسات غیرمجاز		ماده (۲۷)، بند «۴» و «۵» ۴. به منظور اعمال نظارت کامل و فراگیر بانک مرکزی بر بازار پولی، بانکی و اعتباری کشور و ساماندهی مؤسسات فعال در بازار غیرمتشکل پولی، هرگونه انجام عملیات بانکی، عملیات لیزینگ و یا عملیات صرافی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی بدون اخذ

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبيق با احكام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>بانک مرکزی نسبت به توقف فعالیت و یا تعطیل نمودن شعبه یا مؤسسه‌های مندرج در بند «۴» این ماده اقدام و از شعب و مؤسساتی که فعالیت پولی و بانکی (به تشخیص بانک مرکزی) انجام می‌دهند مطالبه مجوز فعالیت از بانک مرکزی نماید...».</p>	<p>اعتباری، مفید و لازم ارزیابی می‌گردد. زیرا در حال حاضر یکی از مشکلات اصلی در زمینه مقابله با فعالیت پولی و اعتباری اشخاص فاقد مجوز از بانک مرکزی، نبود دستگاه متولی در برخورد نهایی است. در بسیاری از کشورها نهاد بانک مرکزی دارای اقتدار کافی برای مقابله با فعالیت‌های غیرمجاز پولی و اعتباری است که متأسفانه به لحاظ بسترهای قانونی لازم و برخوردهای سلیقه‌ای، این مهم در ایران صورت نپذیرفته است.</p>		<p>مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جرم محسوب می‌شود و مرتکبین حسب اقتضا به یک یا چند مورد از مجازات‌های درجه یک ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شوند.</p> <p>مسئولیت بازپرداخت کلیه تعهدات و بدهی‌های مؤسسات مذکور، متضامناً بر عهده مؤسسان، هیئت امنا و سهام‌داران مؤثر آنها می‌باشد.</p> <p>۵. نیروی انتظامی موظف است حسب اعلام بانک مرکزی نسبت به توقف فعالیت و یا تعطیل نمودن شعبه یا مؤسسه مربوطه اقدام و از شعب و مؤسساتی که فعالیت پولی و بانکی انجام می‌دهند مطالبه مجوز فعالیت از بانک مرکزی نماید. مواردی را که نیروی انتظامی فاقد شناسایی می‌نمایند به بانک مرکزی اعلام و حسب تصمیم بانک مذکور نسبت به اعطای مهلت حداکثر تا یک ماه، اخطار، توقف فعالیت و یا تعطیلی آنها اقدام نماید.</p>
<p>پیشنهاد جایگزین: هر گونه تبلیغ برای ارائه خدمات پولی و بانکی به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به</p>	<p>اصل پیشنهاد مبنی بر ضابطه‌مند نمودن خدمات پولی و بانکی مطلوب ارزیابی می‌گردد و لیکن ابهامات و ملاحظات ذیل وجود دارد:</p>		<p>ماده (۲۷)، بند «۶» هر گونه تبلیغ برای ارائه خدمات پولی و بانکی باید بر اساس آیین‌نامه ابلاغی بانک</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>پیشنهاد بانک مرکزی و با تأیید سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.</p>	<p>- آیا بانک مرکزی به تنهایی صلاحیت تدوین و ابلاغ آیین‌نامه مذکور را دارد؟ آیا بهتر نیست دستگاه‌های دیگر همچون وزارت فرهنگ و ارشاد (اداره کل اطلاع رسانی و تبلیغ) و همچنین کانون بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در تدوین آیین‌نامه نقش داشته باشند؟</p> <p>- مسئولیت نهایی ارائه مجوز برای تبلیغ خدمات پولی و بانکی چه کسی است؟</p> <p>- مسئولیت تشخیص تخلف در تبلیغ با چه ارگانی است؟ آیا بانک مرکزی این تخلف را تشخیص می‌دهد؟</p> <p>و...</p>		<p>مرکزی باشد. تخلف از این حکم مستوجب جزای نقدی تا میزان ده برابر هزینه تبلیغ صورت گرفته خواهد بود که به حساب خزانه واریز خواهد شد».</p>
<p>اولویت اول: به دلیل آثار پولی حذف ماده اصلح است.</p> <p>اولویت دوم: اولاً کل بانک‌های دولتی مدنظر باشد و ثانیاً از محل سود باشد و نه اصل منابع، ثالثاً بر افزایش سرمایه از محل فروش دارایی‌های مازاد موضوع ماده (۱۶) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر مصوب ۱۳۹۴ تأکید شود. رابعاً جدول مربوط به افزایش سرمایه پیوست شود خامساً شرایط مربوط به بهبود ساختار بانک‌ها نیز به شرح ذیل به بانک‌ها</p>	<p>ماده دارای ابهامات زیادی است:</p> <p>۱. منظور از هزینه‌های تأمین مالی چیست؟ روشن و شفاف نیست.</p> <p>۲. آیا کلمه «تسهیلات»، تسهیلاتی است که از بانک مرکزی گرفته است؟ یا کل تسهیلات آن بانک؟</p> <p>۳. آیا هزینه‌ها ناشی از اضافه برداشت بانک‌های مذکور نیز مشمول این حکم است؟</p> <p>۴. با این کار بانک‌های منضبط به دلیل رعایت عدم اضافه برداشت به نوعی تنبیه می‌شوند زیرا جرائم و هزینه‌های اضافه برداشت بانک‌های غیرمنضبط با</p>	<p>این ماده به‌طور کلی به دلیل ابهامات فراوان در تضاد با روح حاکم بر سیاست‌های کلی نظام است.</p>	<p>ماده (۳۲)</p> <p>«به دولت (بانک مرکزی) اجازه داده می‌شود به منظور افزایش سرمایه بانک‌های کشاورزی، ملی و سپه، هزینه‌های تأمین مالی منابعی که از محل تسهیلات و خطوط اعتباری بانک مرکزی توسط بانک‌های مذکور تا پایان سال ۱۳۹۴ محاسبه و در حساب‌ها ثبت گردیده به حساب افزایش سرمایه دولت در آن بانک منظور نماید».</p>

پیشنهاد اصلاحی	اظهار نظر کارشناسی	تطبیق با احکام برخی اسناد بالادستی	ماده
<p>تکلیف شود: الف) پس از افزایش سرمایه بانک‌های مشمول، کفایت سرمایه بانک‌ها نباید تحت هیچ شرایطی از ۸ درصد پایین قرار گیرد. ب) پس از افزایش سرمایه بانک‌های مشمول از محل خطوط اعتباری، بدهی آنها به بانک مرکزی نباید افزایش یابد.</p>	<p>این کار بخشیده می‌شود. ۵. به‌طور کلی مادامی که افزایش سرمایه بانک‌ها از محل منابع نقد و تازه نباشد دردی را دوا نمی‌کند. ۶. حتی در صورت موافقت با این پیشنهاد، اولویت با پرداخت بدهی دولت است و نه افزایش سرمایه.</p>		

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

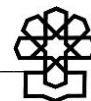
شاخصه‌های مرتبط با اقتصاد مقاومتی در بازارهای مالی بر افزایش مقاومت اقتصادی در این بازارها از طریق ثبات‌بخشی به بازارهای مالی، تأمین مالی بلندمدت از طریق بازار سرمایه و افزایش سهم بازار سرمایه در تأمین مالی اقتصاد واگذاری کامل شرکت‌های مشمول اصل چهل و چهارم به بخش خصوصی واقعی، ساماندهی بازار غیرمتشکل پولی، استقرار نظام حاکمیت شرکتی در بانک‌ها و سایر نهادهای مالی، رقابت‌پذیری در بازار بیمه از طریق کاهش سهم بیمه دولتی، تقویت شفافیت و نظارت در بازارهای مالی، اصلاح و بهبود قوانین مادر در حوزه بازارهای مالی، استفاده مطلوب از تأمین مالی خارجی بلندمدت همراه با انتقال فناوری و دانش تأکید می‌کند.

بررسی وضعیت بازارهای مالی مؤید آن است که بازارهای مالی در کشور دارای چالش‌های اساسی است و وضعیت موجود حاکی از حجم بالای مطالبات غیرجاری نظام بانکی، فعالیت مؤسسات پولی و اعتباری غیرمجاز، نقش پر رنگ دولت در نظام بانکی، ضعف جدی نهاد نظارتی، انحصار بیمه دولتی در صنعت بیمه، عدم تنوع ابزارها و نهادهای مالی در بازار سرمایه، در نظر گرفتن بازدهی ثابت برای اغلب اوراق بهادار منتشره از سوی دولت بدون لحاظ نمودن بازدهی واقعی اوراق، روزآمد و کارآ نبودن قوانین و مقررات، عدم نهادینه شدن فرهنگ سهام‌داری در کشور و... است.

در بررسی صورت گرفته در خصوص ابعاد بازارهای مالی در لایحه پیشنهادی جدید برنامه ششم توسعه نشان داده شد که در این لایحه بر استفاده از نظام تأمین مالی خارجی، انتشار اوراق بهادار برای تسویه بدهی، انتشار صکوک به پشتوانه سهام دولت، انتشار اسناد خزانه به منظور رفع عدم تعادل در بودجه، افزایش نظارت بانک مرکزی بر شبکه بانکی تأکید شده است.

با وجود این در تطبیق مواد مرتبط با بازارهای مالی با اسناد بالادستی در لایحه برنامه ششم توسعه به نظر می‌رسد کلیات این مواد در تطابق کامل با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم نبوده و تأمین‌کننده اهداف و سیاست‌های اجرایی اقتصاد مقاومتی در ۵ سال آتی کشور نیست. علاوه بر این برخی احکام موجود در لایحه دارای ماهیت دائمی بوده و در لایحه احکام تنظیم برنامه‌های توسعه تصویب شده است و یا اینکه پیشنهادها ماهیت احکام دائمی دارند و باید در لایحه تنظیم برخی از احکام دائمی برنامه‌های توسعه قرار می‌گرفتند.

مضافاً اینکه با توجه به وضعیت ارائه شده از چالش‌های کنونی بازارهای در بخش سوم گزارش، مسائل مهم و راهبردی در وضعیت کنونی بازارهای مالی کشور وجود دارند که در احکام فعلی لایحه مورد توجه قرار نگرفته است که در مجموع احکام برنامه ششم توسعه پتانسیل لازم برای رفع چالش‌های موجود در بازارهای مالی ایران و تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم را نداشته و نیازمند بازبینی اساسی و مجدد می‌باشد.

در نهایت با عنایت به برخی خلأها در لایحه برنامه ششم و با توجه به بررسی‌های آسیب‌شناسی نظام بانکی در مرکز پژوهش‌های مجلس^۱، برخی از مهمترین پیشنهادهای الحاقی به این لایحه عبارتند از:

جدول ۲. مواد پیشنهادی الحاقی به لایحه برنامه ششم توسعه کشور در حوزه بازارهای مالی

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
ساماندهی حساب‌های دولتی	۲۷	<p>ماده - به منظور افزایش سرعت و کارایی گردش حساب‌های درآمدی و هزینه‌ای دولت، شفاف‌سازی و ایجاد امکان نظارت برخط بر کلیه حساب‌های دستگاه‌های اجرایی و کاهش آثار منفی عملیات مالی دولت بر نظام بانکی، کلیه حساب‌های بانکی اعم از ریالی و ارزی برای وزارتخانه‌ها، بنگاه‌ها، مؤسسات، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی، باید صرفاً از طریق خزانه‌داری کل کشور و نزد بانک مرکزی افتتاح شود. دستگاه‌های فوق موظفند تمامی دریافت‌ها و پرداخت‌های خود را صرفاً از طریق حساب‌های افتتاح شده نزد بانک مرکزی انجام دهند.</p> <p>تبصره «۱»- بانک مرکزی موظف است تمهیدات لازم برای بانکداری متمرکز و نگاهداری حساب‌های مورد نیاز هر یک از دستگاه‌های فوق و همچنین دسترسی برخط خزانه‌داری کل کشور به اطلاعات حساب‌های دستگاه‌های فوق‌الذکر را فراهم نماید.</p> <p>تبصره «۲»- نحوه انتقال حساب‌های دستگاه‌های مذکور به بانک مرکزی مطابق دستورالعملی خواهد بود که حداکثر ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ قانون، به پیشنهاد مشترک وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و بانک مرکزی، به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد.</p> <p>تبصره «۳»- بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در صورت هر</p>	<p>مسائل و مشکلات وضعیت کنونی در زمینه حساب‌های بانکی متعلق به وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی و... عبارتند از:</p> <p>الف) کاهش امکان کنترل صحیح و کافی در خصوص وجوه دولتی و حساب‌های مفتوحه جهت نگاهداری آنها.</p> <p>ب) استفاده بانک‌ها از رسوب وجوه حساب‌های دولتی نزد خود، به منظور اعطای تسهیلات و ایجاد اعتبار و به تبع آن رشد فزاینده تورم.</p> <p>ج) عدم دسترسی آنلاین به کلیه حساب‌های دولتی و عدم امکان تهیه گزارشات بهنگام و دقیق از موجودی این حساب‌ها.</p> <p>د) عدم امکان اعمال نظارت و کنترل مؤثر بر امور خزانه‌داری و بانکداری دولت و کنترل گردش حساب‌های هزینه‌ای و درآمدی دولت.^۱</p>

۱. مهمترین راهبرد برای اصلاح وضعیت کنونی که منطبق بر توصیه نهادهای بین‌المللی نیز می‌باشد، انتقال کلیه حساب‌های دولتی به بانک مرکزی و بهره‌برداری کامل از «حساب واحد خزانه» است. بدین منظور، طی سال‌های اخیر چندین مصوبه‌ای از سوی شورای پول و اعتبار، هیئت وزیران و ستاد مبارزه با مفاسد اقتصادی ابلاغ شده است که به دلیل مقاومت شدید برخی بانک‌ها و دستگاه‌های دولتی و نوعی تعارض منافع در نهادهای دولتی متولی این امر، تا کنون به طور کامل اجرایی نشده است.

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
		نوع تخلف از مفاد این ماده و دستورالعمل مذکور، مشمول مجازات انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور خواهند شد. همچنین هر نوع تخلف از این مقررات از سوی دستگاه‌های مذکور، در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی محسوب می‌شود.	
انعقاد پیمان‌های پولی ^۱	۲۷	<p>ماده- به منظور تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و بند «۴» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه در حوزه پولی و اجرای بند «۹» این سیاست‌ها، تقویت نقش ارزهای ملی در تجارت فرامرزی و تسهیل پرداخت‌ها برای انجام مبادلات تجاری، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است با هماهنگی وزارت امور خارجه و همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، نیرو، نفت و صنعت، معدن و تجارت، با کشورهای عمده طرف تجاری ایران، نسبت به انعقاد پیمان پولی دوجانبه یا چندجانبه اقدام نموده و شرایط را برای استفاده از پول‌های ملی هموار نماید.</p> <p>تبصره «۱»- آیین‌نامه اجرایی این ماده، حداکثر ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p> <p>تبصره «۲»- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است گزارش عملکرد این ماده را هر ۶ ماه یک بار به مجلس شورای اسلامی ارائه نماید».</p>	<p>اعمال تحریم‌های بانکی از سوی آمریکا (و اتحادیه اروپا) و محدودیت در نقل و انتقال دلار موجب شده است بانک‌های ایرانی (از جمله بانک مرکزی) امکان انتقال پول در خارج از کشور را ندارند. با توجه به اینکه تاکنون مشکلات زیادی از این ناحیه متوجه ایران شده است و با توجه به وضعیت مبهم آینده، اتکای کامل به ارزهایی همچون دلار و یورو هزینه‌های زیادی را به کشور تحمیل می‌نماید. این پیشنهاد که در کشورهای دیگری نیز نظیر روسیه، چین، هند و... به کار گرفته می‌شود و در سیاست‌های کلی برنامه ششم نیز اشاره شده است می‌تواند راهکار مطلوبی باشد که البته انعقاد این پیمان‌ها به معنای حذف کامل دلار یا رور از مبادلات خارجی نیست.</p>
رتبه‌بندی بانک‌ها به منظور ارتقای نظارت و ثبات بازار بانکی	۲۷	<p>بانک ماده- بانک مرکزی موظف است نظام رتبه‌بندی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را بر اساس شاخص‌های مختلف عملکردی از جمله تطابق با قانون بانکداری بدون ربا یا قوانین جایگزین وضعیت ریسک، نسبت‌های احتیاطی و مالی و رعایت ضوابط شرعی تهیه نموده و</p>	<p>بر اساس تجربه بسیاری از کشورها، رتبه‌بندی بانک‌ها در شفافیت عملکرد بانک‌ها و تمییز بانک‌های با عملکرد مناسب از نامناسب می‌تواند توان نظارتی بانک مرکزی را ارتقا ببخشد.</p>

۱ این مسئله در سیاست‌های کلی برنامه ششم مورد تأکید قرار گرفته است.

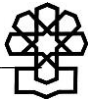
موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
		در دوره‌های زمانی ۳ ماهه به صورت عمومی منتشر نماید.	
<p>افزایش درآمدهای مالیاتی از طریق دریافت مالیات از سود سپرده‌ها</p>	<p>۲۷</p>	<p>ماده- به منظور ارتقای شفافیت در نظام بانکی و تحقق بندهای «۹» و «۱۹» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از ابتدای سال دوم برنامه سود سپرده‌های اشخاص حقیقی و حقوقی (دولتی، عمومی، غیردولتی، تعاونی و خصوصی و بانک مرکزی) از ابتدای اجرای این قانون مشمول مالیات خواهد بود. دولت مکلف است ظرف مدت ۵ سال از ابتدای اجرای این قانون، نرخ‌های مذکور را متناسب با مدت سپرده با پیشنهاد در لوائح بودجه سنواتی حداکثر تا ۱ درصد از سود پرداختی به سپرده‌گذاران به صورت مالیات تکلیفی توسط بانک‌ها ماهیانه محاسبه و به حساب مربوطه واریز نماید.</p> <p>تبصره «۱»- مالیات بر سود سپرده به هنگام پرداخت سود توسط بانک‌ها و مؤسسات اعتباری از سود واریزی کسر خواهد شد. این مالیات جزء هزینه‌های قابل قبول مالیاتی سپرده‌گذار محسوب می‌شود. سازمان امور مالیاتی موظف است به نحوی برنامه‌ریزی نماید که در پایان برنامه ششم توسعه سود انواع سپرده به‌عنوان بخشی از درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی محسوب شود و مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی و حقوقی جایگزین مالیات بر سود سپرده شود.</p> <p>تبصره «۲»- نرخ مالیات بر سود پرداختی تا پایان برنامه ششم توسعه ثابت خواهد ماند.</p> <p>تبصره «۳»- آیین‌نامه اجرایی این قانون حداکثر ۶ ماه پس از</p>	<p>دلایل توجیهی:</p> <p>- وضع مالیات بر سود سپرده باعث خروج پول از سیستم بانکی نمی‌شود، زیرا بخش قابل توجهی از پول ماهیت فیزیکی ندارد و به نوعی همه پول‌ها در سیستم بانکی هستند.</p> <p>- تولیدکنندگان متحمل هزینه‌های زیادی از جمله مالیات می‌شوند در حالی که سود سپرده‌های بانکی برای اشخاص حقیقی و حقوقی معاف از مالیات بوده و سود بدون ریسک دریافت می‌نمایند و این موجب کاهش انگیزه تولید و سرمایه‌گذاری می‌شود.</p>

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
		ابلاغ این قانون به پیشنهاد مشترک بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	
شفافیت و کارآمدی در اعطای تسهیلات	۲۷	بانک مرکزی موظف است تا انتهای سال اول برنامه یا ایجاد سامانه‌ای متمرکز، امکان دریافت الکترونیکی و برخط اعلام‌های مورد نیاز جهت اعطای تسهیلات یا پذیرش تعهدات از مراجع ذیربط نظیر اعلام اعتبارسنجی، بدهی مالیاتی و نظایر آن را برای بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی فراهم نماید. تبصره «۱»- تمامی مراجع ذیربط که بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در اعطای تسهیلات یا پذیرش تعهدات نیازمند اعلام از آنان می‌باشند موظفند امکان اخذ اعلام‌های مذکور را به‌صورت الکترونیکی و برخط فراهم نمایند. تبصره «۲»- بانک مرکزی موظف است مصادیق اعلام‌های مذکور را تعیین و ابلاغ نماید.	اهداف و دلایل ارائه این پیشنهاد عبارتند از: ۱. پیشگیری از انباشت مطالبات غیرجاری؛ ۲. پیشگیری از استفاده تسهیلات در غیر از موضوع آن؛ امکان سیاستگذاری و نظارت صحیح بر اعطای تسهیلات و اعتبارات و مصرف آن.
جلوگیری از سوءاستفاده قواعد ورشکستگی در نظام بانکی	۲۷	ماده- به‌منظور جلوگیری از سوءاستفاده شرکت‌ها و تجار ورشکسته از مقررات باب ورشکستگی مبنی بر عدم پرداخت خسارت تأخیر تأدیه به بانک، دادگاه به هیچ وجه نمی‌تواند تاریخ توقف را بیش از ۶ ماه قبل از تاریخ رأی تعیین نماید. ^۱	هم‌اکنون این مسئله به یکی از معضلات قابل توجه در نظام بانکی تبدیل شده است که در یکی دو سال اخیر توسط مسئولین دولتی و نظام بانکی مورد اشاره قرار گرفته است.

۱. به موجب رأی وحدت رویه دیوان عالی کشور، تاجر ورشکسته از تاریخ توقف ملزم به پرداخت هیچ گونه خسارت تأخیر تأدیه نمی‌باشد. لذا برخی از تجار ورشکسته بدهکار به سیستم بانکی کشور با سوءاستفاده از این مزیت قانونی، اقدام به عقب بردن تاریخ توقف می‌نمایند. این تقلب برای اشخاص بدهکار، مواجه با دشواری‌چندانی نیز نمی‌باشد زیرا ابراز سندی دال بر وجود دین و عدم پرداخت آن در هر تاریخی، برای نیل به این مقصد کافی است. در این خصوص باید یادآور شد ماده (۹۰۲) لایحه تجارت که به تصویب کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس رسید مقرر می‌دارد که «دادگاه به هیچ وجه نمی‌تواند تاریخ توقف را بیش از ۶ ماه قبل از تاریخ رأی تعیین کند.» لکن لایحه مذکور با ایراد شورای نگهبان مواجه و فعلاً مسکوت مانده است. وانگهی، اصلاح قانون تجارت در این بخش با هدف مسدود نمودن راه سوءاستفاده بدهکاران، ضروری به نظر می‌رسد.

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
شفافیت در بازار ارز و تجارت	۲۷	به منظور شفاف‌سازی بازار ارز، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری مرکز توسعه تجارت الکترونیکی، گمرک جمهوری اسلامی ایران و سازمان امور مالیاتی موظف است سامانه تعیین منشأ ارز کالاها و خدمات وارداتی را به‌گونه‌ای طراحی و پیاده‌سازی نماید که منشأ ارز اظهاری توسط بازرگان در سامانه یکپارچه‌سازی و نظارت بر فرآیند تجارت موضوع بند «الف» ماده (۶) قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز را صحت‌سنجی نموده و نتیجه را به سامانه مذکور بازگرداند.	دلایل توجیهی این پیشنهاد عبارتند از: ۱. امکان شناسایی نحوه تأمین ارز واردات کالا؛ ۲. شناسایی قاچاق کالا از طریق نحوه تأمین ارز؛ امکان نظارت و سیاستگذاری صحیح در بازار ارز.
- شفافیت در بازار ارز	۲۷	ماده- به منظور ایجاد فضای رقابتی، حذف واسطه‌گران و اخلاص‌گران و شفاف نمودن بازار ارز، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف است تا پایان سال اول اجرای برنامه، سامانه عرضه و تقاضای ارز (ساعت) را به‌گونه‌ای طراحی و پیاده‌سازی نماید که در چارچوب آن عرضه‌کنندگان و تقاضاکنندگان ارز قادر باشند در فضای مجازی و با حذف واسطه‌های غیرضرور نسبت به خرید، فروش و انتقال وجوه ارزی اقدام نمایند. تبصره «۱»- دسترسی به سامانه فوق برای عرضه‌کنندگان اعم از حقیقی و حقوقی، منوط به شناسایی و تأیید بانک مرکزی خواهد بود. تبصره «۲»- در راستای اجرای مقررات این بند، بانک مرکزی موظف است نسبت به اصلاح دستورالعمل‌ها، آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های موجود از جمله دستورالعمل تأسیس و نظارت بر صرافی‌ها اقدام نماید. تبصره «۳»- بانک مرکزی موظف است ظرف مدت ۴ ماه از ابلاغ این مصوبه نسبت به تهیه دستورالعمل مربوط به سامانه ساعت اقدام نماید.	دلایل توجیهی این پیشنهاد عبارتند از: ۱. حذف دلالی از نظام ارزی کشور؛ ۲. شفافیت در معاملات ارزی؛ ۳. امکان نظارت و سیاستگذاری صحیح در بازار ارز.

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
<p style="text-align: center;">- استانداردهای صورت‌های مالی</p>	۲۷	<p>ماده- به منظور جلوگیری از وجود صورت‌های مالی چندگانه اشخاص و یکپارچه‌سازی آن، سازمان حسابرسی موظف است سامانه صورت‌های مالی را تا پایان سال اول برنامه، به گونه‌ای تهیه، اجرا و بهره‌برداری نماید که اطلاعات تمامی صورت‌های مالی منتشر شده از سوی اشخاص حقیقی و حقوقی را در برگرفته و امکان استعلام الکترونیکی و برخط صورت‌های مالی را فراهم نماید.</p> <p>تبصره «۱»- مشمولین تبصره «۴» ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح، که نیازمند ارائه صورت‌های مالی خود به مراجع ذیصلاح می‌باشند، موظفند از ابتدای سال دوم برنامه صورت‌های مالی خود را به صورت الکترونیکی و برخط برای سامانه فوق ارسال نمایند.</p> <p>تبصره «۲»- سازمان حسابرسی و مؤسسات حسابرسی موظفند صورت‌های مالی حسابرسی‌نشده را از سامانه فوق دریافت و پس از حسابرسی، صورت‌های مالی حسابرسی شده را در این سامانه بارگذاری نمایند.</p> <p>تبصره «۳»- تمامی مراجع مرتبط نظیر سازمان امور مالیاتی و ارائه‌دهندگان خدمات پولی و اعتباری که حسب وظایف قانونی خود نیازمند استعلام صورت‌های مالی حسابرسی‌شده هستند، موظفند از ابتدای سال دوم برنامه استعلام‌های مورد نیاز خود را از سامانه صورت‌های مالی دریافت نمایند و به صورت‌های مالی که در سامانه مذکور ثبت نشده‌اند ترتیب اثر ندهند.</p>	<p>دلایل توجیهی این پیشنهاد عبارتند از:</p> <p>۱. ساماندهی و یکپارچه‌سازی صورت‌های مالی؛ امکان استعلام سیستمی و برخط صورت‌های مالی.</p>

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
<p>جلوگیری از اقدامات فسادزا در حوزه پولی و کاهش مطالبات غیرجاری بانک‌ها</p>	<p>۲۷</p>	<p>در راستای ایجاد شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه پولی، تجاری و ارزی مطابق با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ستاد هماهنگی مبارزه با مفاسد اقتصادی موظف است، حداکثر ظرف مدت ۶ ماه پس از ابلاغ این قانون، نسبت به تدوین و تصویب طرح جامع جلوگیری از شکل‌گیری و گسترش مطالبات غیرجاری در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیر بانکی با همکاری بانک مرکزی وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان ثبت اسناد و املاک وزارت اطلاعات و سایر دستگاه‌های ذیربط اقدام نموده و پس از تصویب جهت ابلاغ و اجرا به دستگاه‌های اجرایی ذیربط ارسال نماید. تبصره- بانک مرکزی موظف است، به‌گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که با اجرای مجموعه اقدامات، نسبت تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات تا پایان برنامه ششم توسعه حداکثر به ۵ درصد برسد.</p>	<p>دلایل توجیهی ارائه پیشنهاد: ۱. لزوم، اهمیت و کارآیی پیشگیری از وقوع مطالبات غیرجاری نسبت به پیگیری جهت وصول مطالبات پس از ایجاد آن. ۲. وجود علل متعدد در شکل‌گیری مطالبات غیرجاری که عمدتاً جهت مرتفع نمودن نیازمند تعامل بین دستگاه‌های اجرایی است، نیاز به یک مرجع هماهنگی و فرادستگاهی به منظور ایجاد تعامل هرچه بهتر و کارا تر دستگاه‌های اجرایی وجود خواهد داشت</p>
<p>کاهش مطالبات غیرجاری</p>	<p>۲۷</p>	<p>ماده- وزارت دادگستری موظف است با همکاری سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانک مرکزی ترتیبی اتخاذ نماید تا با ایجاد واحدهای مستقل اجرایی ثبت برای بانک‌ها، صدور اجرائیه برای پرونده‌های وصول مطالبات تسهیل و تسریع گردد. تبصره- به منظور تأمین اعتبارات و هزینه‌های اداری این واحدها، بانک‌ها موظفند در چارچوب دستورالعمل بانک مرکزی، به‌صورت سالیانه حق عضویتی را جهت استفاده از خدمات حقوقی این واحدها پرداخت نمایند.</p>	<p>یکی از مشکلات فعلی رویه مربوط به وصول مطالبات بانکی و تملیک وثایق در زمانی که مشتری اقدام به بازپرداخت تسهیلات نمی‌نماید، توان و پتانسیل بسیار پایین واحدهای اجرایی ثبت است که بر اساس بررسی‌های مرکز پژوهش‌های مجلس، صف طولانی در برای بانک‌ها در واحدهای اجرایی ثبت تشکیل می‌شود و امکان بررسی بیش از محدود پرونده ممکن نیست. این مسئله هم برمی‌گردد به امکانات محدود واحدهای اجرایی ثبت که با توجه به اینکه بانک‌ها نیز انگیزه تسریع در رسیدگی به پرونده‌های وصول مطالبات دارند، این پیشنهاد ارائه شده است.</p>

موضوع	ماده متناظر در لایحه	ماده پیشنهادی الحاقی	دلایل توجیهی
ارتقای رقابت و توان بیمه‌های بازرگانی غیردولتی و کاهش انحصار دولتی	۹	ماده- انجام بیمه‌های دستگاه‌های اجرایی به صورت انحصاری با شرکت سهامی بیمه ایران، موضوع ماده (۳۰) قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰ در طول سال‌های اجرای قانون برنامه ششم توسعه کشور لغو می‌شود.	هرچند همواره توسعه بیمه‌های بازرگانی غیردولتی مورد تأکید سیاستگذاران قرار می‌گیرد، ولی وجود موانع قانونی همانند مورد اشاره شده در این پیشنهاد، مانع دستیابی به این مهم است.
ارتقای رقابت و توان بیمه‌های بازرگانی غیردولتی	۹	ماده- به منظور فراهم نمودن شرایط رقابتی و افزایش کارآمدی بیمه‌های اجتماعی، شرکت‌های بیمه بازرگانی با مجوز بیمه مرکزی، مجاز خواهند بود که بیمه‌نامه بازنشستگی پایه را با رعایت تضمین حقوق بیمه‌شدگان بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، صادر نمایند. کلیه بیمه‌شدگان به استثنای کادر نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات می‌توانند نسبت به تغییر اندوخته خود از صندوق بیمه بازنشستگی به شرکت‌های بیمه بازرگانی این ماده اقدام نمایند. ضوابط تغییر و نقل و انتقال حق بیمه و سوابق بیمه‌ای از صندوق به شرکت بیمه و بالعکس ظرف مدت یک سال پس از تصویب این قانون، در آیین‌نامه مربوطه تعیین می‌گردد.	هم اکنون صندوق‌های بازنشستگی در کشور با کسری‌های زیادی مواجه هستند. از طرفی با توجه به تجربه کشورهای دیگر، دلیلی بر منع ورود بیمه‌های بازرگانی به حوزه بیمه بازنشستگی با نظارت بیمه مرکزی وجود ندارد.

۱. یکی از مهمترین دلایل ناکارآمدی صندوق‌های بازنشستگی و بدتر شدن وضعیت افراد در دوران بازنشستگی، افزایش نسبی بازنشستگان به شاغلان و کسری فزاینده صندوق‌های بازنشستگی است. با توجه به هرم جمعیتی نسبت بازنشستگان به شاغلان پیوسته در حال افزایش است. تا قبل از سال ۱۳۸۷ افزایش این نسبت منجر به کسری نشده است تا این که در سال ۱۳۸۷ میزان درآمدها و هزینه‌های صندوق‌ها برابر شده و پس از آن سال کسری‌های صندوق بازنشستگی آغاز شده است. این روند افزایش کسری از سال ۱۳۸۷ تا کنون ادامه داشته است.

منابع و مأخذ

۱. اقبال نیا، محمد. بورس سهام، بازار حاشیه‌ای این روزها، فصلنامه تازه‌های اقتصاد، ش ۱۳۹، ۱۳۹۲.
۲. بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی، بخش‌های پولی و بازار سرمایه
۳. بدری، احمد. مبانی و ضرورت راهبری شرکتی، شرکت بورس اوراق بهادار، مجموعه مقالات همایش راهبری شرکتی، ۱۳۸۹.
۴. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سالنامه‌های آماری صنعت بیمه، سال‌های مختلف.
۵. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نقش سیاست‌های دولت در رشد یا افول صنعت، ۱۳۹۴، بیمه وبسایت رسمی بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
۶. راستاد، مهدی. توسعه مالی و توسعه اقتصادی (مطالعه مقایسه کشورهای صادرکننده نفت با کشورهای آسیای جنوب شرقی)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مؤسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه، مردادماه ۱۳۸۰.
۷. رحمانی، علی و سمیه، حسینی. بررسی شفافیت صورت‌های مالی بانک‌ها: ضرورت نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات مالی، فصلنامه تازه‌های اقتصاد، ش ۱۳۵، ۱۳۹۱.
۸. درخشیده، حامد. ضرورت توسعه فرهنگ بیمه، تازه‌های جهان بیمه، ش ۱۵۷، ۱۳۸۹.
۹. سازمان بورس و اوراق بهادار، گزارش‌های دوره‌ای، ۶ ماهه اول سال ۱۳۹۴.
۱۰. ضرورت بازنگری سریع در سازوکار وصول مطالبات غیرجاری بانک‌ها، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۱۳۶۰۵، ۱۳۹۳.
۱۱. آقا محمدی. تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۱/۲۴/۱۳۹۳.
۱۲. جهانگرد، اسفندیار. درباره سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۹. موانع و الزامات اصلاح نظام بانکی در راستای ایجاد ثبات و پاسخگویی به نیازهای اقتصاد ملی، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت پژوهش‌های اقتصادی، گروه بازارهای مالی، شماره مسلسل: ۱۴۷۳۹، ۱۳۹۴.
۱۳. قلیچ، وهاب و رسول، خوانساری. عوامل مؤثر بر تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در نظام بانکی، تهران، پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تیرماه ۱۳۹۴.
۱۴. پرتو ملت، نشریه بانک ملت، سال دهم، ش ۸۹، تهران، شهریورماه ۱۳۹۳.
۱۵. صمصامی، حسین و علی اصغر، سالم. آسیب شناسی شفاف‌سازی اقتصادی و ارائه طرح پیشنهادی در اقتصاد مقاومتی، ارائه شده به اجلاس سراسری بسیج اساتید، ۲۵ مردادماه ۱۳۹۴.
۱۶. موسویان، عباس و ابودر، سروش. آسیب‌شناسی فقهی، اقتصادی و مالی انتشار اوراق مشارکت در ایران، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ش ۱۴، سال چهارم، تابستان ۱۳۹۰.
۱۷. نادعلی، محمد. ثبات مالی و ضرورت پایش آن در فضای اقتصاد مقاومتی حاکم بر اقتصاد ایران، فصلنامه روند، سال ۲۲، ش ۷۱، پاییز ۱۳۹۴.
۱۸. نجفی علمی، محمد مهدی و رضا، علیزاده قره باغ. بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور ۵۵. تحلیل انتشار اوراق بهادار توسط دولت، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۴.
۱۹. توحیدی، محمد. نقش بازار سرمایه در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، سازمان بورس و اوراق بهادار، شهریورماه ۱۳۹۳.
۲۰. انجمن حرفه‌ای صنعت بیمه‌ای کشور، پیش‌نویس بیمه‌ای برنامه ششم توسعه کشور، ویرایش دوم، ۱۳۹۴.
۲۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی.
۲۲. سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه.

23. [http://sarzaem.ir/attachments/article /۱۳۱۱/Asib٪۲۰Shenasi٪۲۰ Tamin٪۲۰ Mali٪۲۰ % final.pdf](http://sarzaem.ir/attachments/article/1311/Asib%20Shenasi%20Tamin%20Mali%20%20final.pdf)
24. <http://www.cbi.ir/showitem/13123.aspx>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۵۰۱۸

عنوان گزارش: «لایحه احکام مورد نیاز اجرای برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۹-۱۳۹۵) - ویرایش جدید» جایگاه بازارهای مالی

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه بازارهای مالی)

تهیه و تدوین کنندگان: صمد عزیزنژاد، رضا علیزاده قره‌باغ، محمد مهدی نجفی علمی، موسی شهبازی غیائی

همکاران: میثم پیله‌فروش، شهرام حلاج‌نیشابوری

ناظران علمی: سیداحسان خاندوزی، محمد قاسمی

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز: اسداله جلال آبادی، حسن حیدری، احمد شعبانی، سیدمحمد رضا سیدنورانی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه ششم
۲. بازار سرمایه
۳. اقتصاد مقاومتی
۴. بانک
۵. بورس
۶. بیمه

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۵/۵/۳۰

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۵/۶/۲۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۷/۳